

"NO TOLERAREM LA SOLIDESA DE L'EIX PARIS-LONDRES"

La decisió de Chamberlain d'aturar-se a París abans d'anar a Roma... causa veritable irritació a Itàlia

Londres, 7. — La premsa londinenca acull amb satisfacció la notícia que els ministres britànics es deturaran a París abans d'anar a Roma. Amb tot, són molts els comentaris que creuen que aquesta entrevista amb els dirigents francesos no tindrà gran valor pràctic. Segons el «Times», a París no es farà més que constatar la identitat de criteri regnant entre ambdós governs. Segons el «Daily Telegraph», constatarà una manifestació de la solidesa de l'eix Londres-París.

Roma, 7. — La imminència de la visita del senyor Chamberlain i del lord Halifax a Roma, ocupa gran espai en la premsa feixista, la qual presenta aquest viatge com un esdeveniment d'importància primordial en el terreny diplomàtic.

Els observadors italians de la política anglesa atribueixen al senyor Chamberlain la intenció d'actuar de mitjancer entre França i Itàlia, i naturalment, segons ells, en un sentit favorable a Roma. Però és l'expressió d'un desig més que d'una convicció. Roma desitja fervorosa-ment la mediació britànica, per quant pensa que aquest procediment seria més avantatjós per a Itàlia que una negociació cara a cara amb França. Amb tot, no es tenen moltes il·lusions, atès que l'actitud del Govern de Londres davant les pretensions africanes d'Itàlia, donada la solidaritat i la identificació d'interessos existents entre França i Anglaterra a la Mediterrània.

La notícia que els senyors Chamberlain i Halifax es deturaran a París abans d'anar a Roma, per tal de conferenciar amb els dirigents francesos, sembla haver fet desaparèixer tots els dubtes que poguessin existir sobre el particular.

La forma com reaccionen avui els periòdics italians demostra ben a les clares que aquesta decisió de Chamberlain ha causat un veritable despit en les altes esferes feixistes. Efectivament, el «Popolo d'Italia» declara, en una correspondència datada a Londres, que el senyor Chamberlain no hauria acceptat la invitació de deturar-se a París si no hagués demanat i obtingut prèviament el consentiment i l'adhesió aprovació del Govern feixista, tota vegada que és costum que el cap del Govern d'una gran potència invitada pel cap del Govern d'un altre gran país—afirma l'esmentat periòdic—no s'aturi mai a la capital d'una tercera potència, àdhuc en el cas que aquesta capital es trobi en el seu itinerari.

Londres, 7. — Comentant la situació de guerra d'Espanya i les perspectives que presenta davant la visita del senyor Chamberlain a Roma, el «Times» escriu: «Els rebels espanyols no podran presentar per boca de Mussolini un èxit contundent en la guerra que sostenen, i tot fa creure que és molt probable que aquest èxit no se'ls presenti».

Londres, 7. — S'afirma als cercles diplomàtics que en l'entrevista que celebrà ahir amb l'ambaixador de França en aquesta capital, sir Alexander Cadogan afirmà que, en el cas que Mussolini plantejés en les properes converses anglo-italianes la qüestió de les relacions italo-franceses, el senyor Chamberlain es limitaria a recomanar a Itàlia que es dirigís obertament a França amb esperit conciliador, i que faria, per la seva part, tots els esforços possibles encaminats a convèncer el seu interlocutor dels avantatges que significaria el renúncia a tot procediment d'intimidació.

xandre Cadogan afirmà que, en el cas que Mussolini plantejés en les properes converses anglo-italianes la qüestió de les relacions italo-franceses, el senyor Chamberlain es limitaria a recomanar a Itàlia que es dirigís obertament a França amb esperit conciliador, i que faria, per la seva part, tots els esforços possibles encaminats a convèncer el seu interlocutor dels avantatges que significaria el renúncia a tot procediment d'intimidació.

antena

Ha estat publicat un Decret del Departament de Cultura pel qual es reintegra l'Ateneu Barcelonès en les seves funcions i de seus drets. En el mateix Decret s'estableix que la Biblioteca de l'Ateneu continuarà amb el règim de pública, dependent del servei de Biblioteques de la Generalitat.

Ens plau aquest retorn a la normalitat d'aquesta institució que tant vinculada està al moviment del nostre renaixement polític i cultural i sobretot perquè la nova Junta ha escollit en homes d'una vàlua intel·lectual i culturalista indiscutible. Ens consta que els elegits estan fermament decidits a retornar aquella institució al seu lloc preeminent que sempre ha ocupat a Catalunya, i a l'efecte està entestant el pla de conferències els oradors de les quals figuren en el primer pla de la nostra activitat cultural i política.

Cada vegada que els directores de Franco necessiten un èxit militar per a jugar-lo en alguna immediata reunió política sobre l'inesperat. Aquesta segona la sorpresa els ha vingut d'Extremadura, on els soldats de la República ens restitueixen pobles i centenars de quilòmetres de terreny.

La premsa d'endinsar-se a Catalunya els neguiteja i aboqueu tot el que tenen per a cobrir-ho en la propera conferència de Roma. Però el nostre poble s'aferra a la trinxera de Catalunya i està disposat que sigui tinguin en compte el seu valor i la seva voluntat d'ésser lliure.

Mentre a Roma es canvien impressions sobre la nostra lluita i es discuteixen els adreços conquerits per Mussolini a Espanya, a França hi haurà arribat una colla de personalitats de retorn de la nostra República. Estem segurs que aquestes polítiques i periodistes es convertiràn en uns frances admiradors de la nostra trajectòria i facilitaran precises informacions sobre la crua veritat de la invasió italo-alemanya, la qual, certament, no pot ésser mantinguda pels patriotes francesos i menys ara que un renaixement de la seva entesa ha estat demostrat davant les pretensions mussolinianes.

DALADIER de retorn del seu viatge triomfal a Còrsega i a l'Àfrica del Nord

Toló el rep entusiàsticament

ARRIBADA TRIOMFAL A TOLÓ

Toló, 7. — El senyor Daladier ha arribat a aquest port a les onze del matí. Immediatament després ha sortit en automòbil cap a Orange.

Toló, 7. — El programa elaborat anit a Toló i Marsella per a l'arribada del President del Consell, senyor Daladier, ha hagut d'ésser modificat a conseqüència del retard sofert en l'arribada del «Foch».

El pas del President del Consell per Marsella ha estat suprimit, i el senyor Daladier s'ha dirigit directament a Orange en automòbil, passant per Gemenos i Aix-en-Provence. El «Foch» ha emergit de la boira a un quart d'onze. Totes les autoritats civils i militars es trobaven al moll esperant l'arribada del senyor Daladier. A les 10.50, el senyor Daladier baixà del creuer en el qual efectuà el viatge, mentre eren disparats dinou canons. A les onze ha desembarcat de la llanxa el President del Consell.

El senyor Daladier ha saludat la bandera de la companyia de marina que li ha rendit honors, mentre la banda de música interpretava «La Marseillaise». Després ha passat revista a les tropes formades al moll, i ha pujat de seguida a l'automòbil que l'esperava. En el moment de marxar el cotxe, els obrers de l'arsenal i la gran gentada que esperava el President del Consell l'han ovacionat entusiàsticament. El senyor Daladier ha travessat la ciutat ombrívola de constants aclamacions de la multitud estacionada pels carrers.

ORANGE HOMENATJA EL SEU IL·LUSTRE FILL

Orange, 7. — A tres quarts de dues de la tarda ha arribat el senyor Daladier, procedent de Toló. El cap del Govern realitza el viatge en automòbil.

Es sabut que al retorn del seu triomfal viatge a Còrsega i Àfrica del Nord, el senyor Daladier ha volgut lliurar encara més els llaços que uneixen a la metrópolis l'Imperi, destinant un dia a la celebració de cerimònies oficials que tenen lloc en la província francesa, on el cap del Govern veig la llum per primera vegada.

gada. Des d'aquest matí que Orange està de festa. De tots els llocs de les rodalies arriben a Orange un gran contingent de forasters desitjosos d'acollir llurs conviccions i llur compatriota que tan prominent lloc ocupa en el país de França. En totes les finestres onega la bandera tricolor.

A la seva arribada el senyor Daladier ha estat acollit triomfalment. L'esperaven l'alcalde, els consellers municipals, el general de la regió, parlamentaris, etc. Un destacament militar ha retut els honors d'orde-nança.

Seguidament el senyor Daladier s'ha dirigit al monument commemoratiu dels morts en la Gran Guerra, passant per les avingudes més centrals. En cap moment han cessat les aclamacions. L'entusiasme del poble ha estat atordidor. El cotxe en què anava el President del Consell de Ministres ha quedat materialment cobert de flors.

EL SR. HORE BELISHA DEFENSA LA SEVA GESTIO AL MINISTERI DE LA GUERRA

Londres, 7. — El ministre de la Guerra, senyor Hore Belisha, pronuncia anit un discurs en un acte públic celebrat en la seva circumscripció electoral de Davenport.

L'orador retut certes acusacions en franques i concretes formulades contra la seva administració del Ministeri de la Guerra, i digué:

«Els resultats obtinguts no són precisament fruit de la inactivitat o de l'obra superficial d'un aficionat. Certes mesures que han estat preses hagueren d'ésser draconianes i precises. Tal fou la reorganització completa del Consell de l'Exèrcit i de l'Air Commandament. Resta molt per fer encara, si la nació vol que el país posseeixi l'Exèrcit que mereix».

Referint-se a les defenses contra les agressions aèries, el ministre afirma que el soldat territorial és actualment gairebé tan bon artiller com qualsevol soldat d'un exèrcit regular.

que el poble espanyol segueixi resistint a pit descobert una intervenció estrangera de la importància que NINGU NO IGNORA,

«Desitgem que el triomf d'Espanya, que és el nostre, sigui una realitat efectiva i immediata»

Els actes en honor de la delegació francesa

El divendres passat va visitar el front de Catalunya la delegació francesa acompanyada dels periodistes estrangers i d'una comissió del Secretariat de Relacions dels partits republicans, integrada pels representants de tots els partits republicans que el componen.

Al matí visitaren un hospital militar i diverses fàbriques. A migdia es varen reunir amb el general Sabaria, amb el tinent coronel senyor

Perea i amb el Comissari senyor Man-teón, i els Caps, Oficials i Comissaris del Quarter General. Després de dinar la delegació francesa, acompanyada del Cap i Comissari de l'Exèrcit de l'Est, visità el front de combat fins als indrets d'Artesa de Segre i pogueren presenciar els atacs enemics i els contraatacs victoriosos del nostre exèrcit.

Grups de soldats donaven visques a França en adonar-se de la pre-

sència dels parlamentaris republicans de la veïna República.

La delegació visità també el monestir de Montserrat, i li produí gran impressió, especialment la capella i la biblioteca. Retornaren a Barcelona a les onze del matí.

AL PARLAMENT DE LA REPUBLICA

Ahir al matí varen ésser a l'edifici de les Corts de la República els parlamentaris i periodistes francesos que són els nostres hosts, acompanyats dels senyors Santaló, Ragasol, Romeva i altres membres del Secretariat de Relacions entre els partits republicans espanyols. Els visitants foren rebuts en el despatx de la Presidència de la Cambra pel senyor Martínez Barrio, pel Secretari de les Corts senyor Fràpol i per l'Oficial Major de la casa senyor Cuevas. També eren presents els portaveus dels ministres senyors Gómez Salán, Mola, González Peña, Blanco, Alvarez del Vayo, Giner de los Rios, Giral i Velaz; els Sots-secretaris senyors Gasset i Junco Terol. Poc a poc després va arribar també al Parlament el ministre de la República senyor Bilbao.

Ambeduques motius es congregaren al Parlament molts diputats espanyols de diversa significació política, especialment dels diversos partits republicans enquadrats al Front Popular.

Els representants populars de França i Espanya conversaren amigablement i foren el tema de la conversa els obligats problemes que planteja la nostra guerra, tant en l'ordre nacional com en la política exterior.

OFERTAMENT DE PASQUAL LEONE

A dos quarts d'una se serví un bonic i festiu aperitiu. El diputat d'Unió Republicana senyor Pasqual Leone, qui s'expressa en termes cordialsíssims per als seus col·legues de França i manifesta la satisfacció amb què el Parlament d'Espanya acollia a casa seva els legítims representants del poble francès. Afegeix l'orador que els republicans espanyols saben compren-

der a estimar intensament la gran República Francesa, malgrat que en la gran lluita que sostenim per la nostra independència no haguem estat compresos en tota la justa grandesa del nostre martiri més enllà de les fronteres. No obstant el poble d'Espanya segueix amb la mateixa intensitat estimant el gran país democràtic que és França. «Hem tingut —segui dient— extraordinari interès de posar-nos en contacte amb vosaltres perquè veiéssiu pels vostres propis ulls la nostra veritat i l'escampeu pel món».

RESPONDA DE M. LYAUTEY

A la sentida salutació del senyor Pasqual Leone contestà, en nom de la Delegació francesa, el diputat M. Lyautey, qui feu un vibrant discurs ressaltant l'esreta compenetració que existeix entre la causa legítima del poble espanyol i la República Francesa. Salutà entusiasmament el nostre Parlament i esmentà que la manca de temps els impedia de visitar la gloriosa capital de la República. «Des d'aquesta ciutat —digué— adreço a Madrid la nostra salutació més emocionant. Comprenem la vostra tristesa i les vostres esperances en aquests moments; però comptem amb la solidaritat de França. Les democràcies han demostrat que saben fer front a totes les contingències i la nostra país sabrà seguir aquesta línia de conducta com ho demostrà bastant en els tràgics anys del 1914 al 18. Tenim la seguretat que la República Espanyola sortirà victoriosa d'aquesta guerra i que la nostra República Francesa i la nostra està sota la mateixa bandera».

«Hem tingut —segui dient— extraordinari interès de posar-nos en contacte amb vosaltres perquè veiéssiu pels vostres propis ulls la nostra veritat i l'escampeu pel món».

RESPONDA DE M. LYAUTEY

A la sentida salutació del senyor Pasqual Leone contestà, en nom de la Delegació francesa, el diputat M. Lyautey, qui feu un vibrant discurs ressaltant l'esreta compenetració que existeix entre la causa legítima del poble espanyol i la República Francesa. Salutà entusiasmament el nostre Parlament i esmentà que la manca de temps els impedia de visitar la gloriosa capital de la República. «Des d'aquesta ciutat —digué— adreço a Madrid la nostra salutació més emocionant. Comprenem la vostra tristesa i les vostres esperances en aquests moments; però comptem amb la solidaritat de França. Les democràcies han demostrat que saben fer front a totes les contingències i la nostra país sabrà seguir aquesta línia de conducta com ho demostrà bastant en els tràgics anys del 1914 al 18. Tenim la seguretat que la República Espanyola sortirà victoriosa d'aquesta guerra i que la nostra República Francesa i la nostra està sota la mateixa bandera».

«Hem tingut —segui dient— extraordinari interès de posar-nos en contacte amb vosaltres perquè veiéssiu pels vostres propis ulls la nostra veritat i l'escampeu pel món».

Quant el poble francès escolti de vosaltres aquesta veritat, no tenim pas dubte els democràtics d'Espanya, aquests democràtics que estigueren al vostre costat l'any 1914 quan els mateixos que avui ens fan la guerra us la feien a vosaltres, que voldrà ajudar-vos no solament amb paraules. Que s'adonarà que en aquests moments de gravetat i de convulsió en què viu Europa no són solament les paraules les que poden retornar la pau a la torturada Europa. Que és el llenguatge de la força, agermanat amb el de la dignitat, el que únicament pot fer que els senyors de la guerra sapiguin que al món hi ha uns esperits profundament pacífics —tan pacífics com era el poble espanyol— però que també —com el poble espanyol— no vacil·laran a empuñar les armes per tal de conservar aquesta pau, de què França és la capdavantera.

Per això els republicans espanyols us han convidat a venir a passar uns dies entre nosaltres. Fronteres enllà, a través d'informacions periodístiques moltes vegades tergiversades per l'interès particularista, la veritat hi arriba deformada. Ara sobre la carn viva, sobre el teatre d'aquesta lluita dramàtica que fa més de dos anys sostenim els homes liberals de l'Espanya democràtica, us hauré pogut donar de la nostra veritat, nua, tal com és, tal com ha estat sempre, encara que vosaltres potser, pel que diem de les informacions deformades, heu tardat un xic a conèixer-la. Ara ja la sabeu. Quan sereu de tornada al vostre país, parlem, i, com en el començament, no us demanem sinó una sola cosa: la veritat, la veritat només.

Mentrestant, en l'hora del comiat, una abraçada.

LA NOSTRA VERITAT

FRANCESOS: fa uns dies us demanàvem només objectivitat. Avui, després de les paraules cordials que ens heu adreçat, ens ratifiquem en el nostre prec: volem de vosaltres, només, que l'objectivisme sigui la pauta de la vostra actuació en terres de França, quan hagueu deixat aquesta terra de Catalunya que us ha acollit amb tanta cordialitat.

«No hem tingut a pronunciar discursos» —digué un dels il·lustres visitants de la democràtica França. Però els discursos, o més que els discursos les paraules d'amistat i de comprensió, no poden pas ésser evitades. I aquestes paraules vostres, amics francesos, han estat tothora tan cordials, tan emotives, que nosaltres, democràtics catalans, homes liberals de l'Espanya republicana que lluita contra la invasió estrangera, no podem menys que reagrair-vos-en en tot el que valen. Sense, però, abdicar del nostre prec primer: res més que objectivitat.

Estem segurs, francesos, que en la vostra curta estada en terres de Catalunya us hauréu adonat de quin és l'esperit que anima els republicans espanyols; estem segurs, amics francesos, que, més que les nostres paraules, els fets us han posat davant els ulls de manera palesa el que es juga en la guerra espanyola: la seguretat de França. La seguretat de la vostra França immortel que nosaltres estimem, que nosaltres estimaríem, encara que aquesta França no s'adonés del que per a ella representa la lluita que designa el poble espanyol, que estimaríem encara que la democràcia espanyola es veïés del tot abandonada —que sabem que no ho serà— per la democràcia francesa.

No són vaines paraules aquestes, amics francesos. Sobre-rament heu vist, en aquests dos anys i mig que dura la guerra d'invasió d'Espanya, com els països totalitaris han anat prenent posicions a l'empar de la traïció d'uns militars vils contra la vostra seguretat continental i colonial. Així mateix hauréu vist, també, com aquestes posicions van dirigides contra la seguretat d'un gran amic vostre i nostre: l'Imperi britànic. Nosaltres d'arem comprendre aquest fet ja més de dos anys —en oposar-nos amb les armes a la mà al triomf de la subversió militarista— i ha estat amb profunda amargura que ens hem sentit incòmodes per molta part de l'opinió pública del nostre país. La veritat, però, sobre pas sempre, encara que costi rius de sang, i aquesta veritat us l'hem oferta avui davant els nostres morts, davant les nostres cases enrunades, davant els nostres infants assassinats, davant un poble que, abandonat per tothom menys pel seu esperit de justícia, fa resistència al fou estranger.

Aquesta veritat és la que volem que vosaltres us endugueu a les terres de la democràtica França. No res més, ni res menys.

Quant el poble francès escolti de vosaltres aquesta veritat, no tenim pas dubte els democràtics d'Espanya, aquests democràtics que estigueren al vostre costat l'any 1914 quan els mateixos que avui ens fan la guerra us la feien a vosaltres, que voldrà ajudar-vos no solament amb paraules. Que s'adonarà que en aquests moments de gravetat i de convulsió en què viu Europa no són solament les paraules les que poden retornar la pau a la torturada Europa. Que és el llenguatge de la força, agermanat amb el de la dignitat, el que únicament pot fer que els senyors de la guerra sapiguin que al món hi ha uns esperits profundament pacífics —tan pacífics com era el poble espanyol— però que també —com el poble espanyol— no vacil·laran a empuñar les armes per tal de conservar aquesta pau, de què França és la capdavantera.

Per això els republicans espanyols us han convidat a venir a passar uns dies entre nosaltres. Fronteres enllà, a través d'informacions periodístiques moltes vegades tergiversades per l'interès particularista, la veritat hi arriba deformada. Ara sobre la carn viva, sobre el teatre d'aquesta lluita dramàtica que fa més de dos anys sostenim els homes liberals de l'Espanya democràtica, us hauré pogut donar de la nostra veritat, nua, tal com és, tal com ha estat sempre, encara que vosaltres potser, pel que diem de les informacions deformades, heu tardat un xic a conèixer-la. Ara ja la sabeu. Quan sereu de tornada al vostre país, parlem, i, com en el començament, no us demanem sinó una sola cosa: la veritat, la veritat només.

Mentrestant, en l'hora del comiat, una abraçada.

CAP A L'ABOLICIO DE LA LLEI DE NEUTRALITAT?

WASHINGTON, 7. — La forma amb què l'Administració pensa entaular el debat parlamentari per a la derogació de la llei de neutralitat és objecte de vives discussions als cercles polítics de Washington, sinó també a tots els cercles que s'interessen en els assumptes internacionals. Es considera, en efecte, que la pedra angular de la nova política estrangera delinida pel senyor Roosevelt en el seu recent missatge dirigit al Congrés consisteix en una revisió de la legislació restrictiva existent i és sobre aquest punt en què s'entaularà la lluita.

Els objectius que es proposa l'Administració són els següents:
1.—La facultat de fer distinció entre agressor i agredit.
2.—L'agressor ha de poder ésser posat en estat d'estrictisme, la qual cosa implicaria l'embargament sobre les armes i municions, sancions econòmiques i financeres i, de manera general, aplicació de tots els mètodes ètics, excepte la guerra.
3.—La víctima d'una agressió ha de poder ésser ajudada igualment per tots els mètodes d'excepció, llevat del concurs de forces militars nord-americanes.

En el terreny pràctic, el programa màxim que es proposa realitzar l'Administració consisteix en concedir al President i al Departament d'Estat una entera llibertat de determinar les condicions en què podrien ésser extrets els mitjans de pressió dintre el marc de la política general, contra les dictadures, tal com ho definí el senyor Roosevelt en el seu missatge d'abans d'ahir.

Però els elements ben informats creuen que el Congrés no concedirà poders discrecionals tan amplis. Es preveu, doncs, que l'Administració intentarà principalment obtenir una esmena a la seva abolició, excepte pel que es refereix a la clàusula «cash and carry». Això significaria que qualsevol nació bel·ligerant podria adquirir-se d'armes i municions o qualsevol classe de materials als Estats Units, amb la sola condició que el transport s'efectués en vaixells d'aquests bel·ligerants i que els paquets s'efectués al comptat. Però davant el fet que el sistema és susceptible d'afavorir eventualment el Japó, l'Administració s'esforçarà per obtenir, a pesar de tot, poders discrecionals més amplis que els que posseeix actualment.

Els elements polítics consideren, doncs, que l'aplicació de totes les idees expressades pel senyor Roosevelt el dia 5 depèn de la possibilitat d'obtenir del Congrés una esmena radical de la llei de neutralitat.

BURGOS, CONTRA FRANÇA

PARIS, 7. (Especial per a LA HUMANITAT). — La irritació creix als cercles polítics de París per la descarada col·laboració de Burgos a la maniobra diplomàtica antifrancesa del «Duce». «En la crisi mediterrània que pot venir, la qual, per la seva gravetat, podria recordar la crisi sudeta del setembre passat, voldrà fer-nos creure l'Estat falangista que encara és neutral? Així s'ho pregunten diversos personalitats amb les quals hem parlat.

Els moderats de l'altra banda que havien inflat la «neutralitat» del 28 de setembre, estan més furiosos que mai contra Falange, a la qual acusen de voler la guerra europea i de no saber comprendre que cal l'amistat de les grans democràcies occidentals i que aquestes desitgen, com el 1914, la neutralitat d'Espanya en tot con floc mediterrani.

UN VIATGE A LA URSS, 1938

per A. ROVIRA I VIRGILI

DE LA CIUTAT AL CAMP

17 Fins ara hem vist ciutats, les tres principals ciutats de la URSS: Leningrad, Moscou i Jarcov. La capital de Crimea, Simferopol, a més l'hem vista tot passant, i ens ha semblat una feineria i modesta ciutat provincial. Durant la nostra estada en aquesta península de la Mar Negra —cinc dies— hem pogut veure el camp. De la visió de la indústria soviètica hem passat a la visió de la l'agricultura.

Pels coneixements del paisatge i pel clima, Crimea presenta un caràcter particular. Políticament és una República federal de Rússia. Però no té molta cosa de pròpiament rus. Ètnicament ofereix una barreja de races, des de la tàrtara a la grega. D'un quant temps ençà va en augment la immigració de pàgesos tàrtars.

El parentiu que de cop mostra Crimea amb Catalunya, s'accentua a mesura que us adoneu dels arbres i de les plantes, dels horts i sobretot de les vinyes. En els vessants de les muntanyes i de les comes de Crimea retrobeu moltes de les espècies de la nostra flora. I a un cataàl hi fa goig de veure, lluny de la nostra terra, les figures i les nogueres, l'esbarzer i el romaní. En canvi, li dol de veure reclosa, dins els vidres del clos protector, l'atzavara que alça lliurement el feix de les seves espases.

Si, a Crimea, us crida l'atenció la vinya, també us la crida el xiprer. Les valls i els vilatges mostren a desenes i a centenars els exemplars d'aquest arbre noble, «espectre d'una flama morta», com li ha dit un alt poeta català.

El camp de Crimea ens ha plagut. Però en els pagessos hem notat un aire diferent del que tenen els obrers ciutadans. La visita a un col·lectiu tàrtar proper a Ialta —la Sitges de Crimea— ens ha confirmat aquesta impressió nostra. Ens sembla, per allò que hem vist, que a la URSS el problema agrícola no està avui ben resolt com el problema industrial.

Un tal fet no ha d'estranyar-nos. Les transformacions del treball de la gleba són més difícils que les del treball de la fàbrica. Això és degut a diversos factors, però especialment a la psicologia dels pàgesos. Un amic català al qual hem explicat aquestes observacions nostres, ens ha dit: «Es que el pagès no l'adapta ningú!» I nosaltres pensem que el pagès català menys que cap altre. Compte, doncs, companys collectivistes de Catalunya, amb el problema del nostre camp!

El posat recelós i enyorvill dels pàgesos que hem vist en aquell país, contrasta amb el posat alegre i el caràcter expansiu dels llauradors d'un soforós —empresa agrícola de l'Estat— que hem vist també. Al voltant dels vins bons emmagatzemats en caves múltiples pisos —quin moscatell, amics!— hem retrobat la maledicció expansiva de les fàbriques d'automòbils i de tractors.

El nostre diu Carlemany i l'ateció a Roosevelt

RICHIEU

Per FRANCESC PUJOLS

HEM dit molta vegada nosaltres, de paraula i per escrit, en les nostres estades històriques de les hegemonies d'aquells temps, que el poble damunt dels altres, que el poble més gran de tots els temps, després de Juli Cèsar, és el Cardenal Richieu. Si perles va ésser el Richieu de la democràcia, com diu el gran historiador francès Trognon, Richieu és el Pericles de l'aristocràcia o més ben dit de la monarquia. Afortunats des de molt temps a aquesta figura, que va ésser la que va preveure que l'hegemonia de França al món havia de venir a substituir l'hegemonia que fins aleshores hi havia exercit l'Espanya de Castella, des del seu imperi universal, és una figura que no donem mai i, portats pel curs i les necessitats dels nostres estudis, continuem llegint les biografies que hom en publica, per tal d'anar aclarint la figura del Cardenal Richieu, que nosaltres, en un article publicat a la Premsa, varem comparar al criminal Ravallada, assassin d'Enric IV, el rei que hauria fet ministre Richieu.

Com que és molt freqüent, entre els biògrafs francesos d'actualitat, comparar la dictadura francesa de Richieu amb les dictadures italiana i alemanya de Mussolini i Hitler, altres diuen que els nostres estudis ens donen una diferència capital, perquè si el Cardenal va ésser un home que va portar un poble a l'hegemonia del món, els dos dictadors actuals són uns homes portats per un poble que vol l'hegemonia del món. Mentre Richieu va ésser un home que va alçar un poble, Mussolini i Hitler són fills d'un poble que vol alçar un home.

Si Richieu era el qui volia fundar l'imperi francès contra la voluntat de França, Mussolini i Hitler volen fundar l'imperi italià i alemany, respectivament, per la voluntat d'Itàlia i d'Alemanya. Richieu va manar sense ésser obediència a Mussolini i Hitler obediència sense manar. Si la França de Lluís XIV —que per cert trobant successor de Richieu va haver d'arribar a mans d'aquest rei per les mans d'un Carlemany italià, Mazari, i d'una reina espanyola, Anna d'Àustria, vídua del rei de França i filla del rei d'Espanya, perquè França no sols no va donar els homes per continuar l'obra imperial de Richieu, sinó que fins el gran Condé, vencedor d'un dels espanyols, es va posar contra de Mazari, de la reina i de França, arribant a lluitar en favor d'Espanya—era una França engegada per Richieu, la França de Mussolini i l'Alemanya de Hitler són les que empenyen el Duce i el Führer. Si el francès arrossega, l'Itàlia i l'Alemanya són arrossegaes.

Si les pretensions d'Itàlia i d'Alemanya no tenen altra excusa que les necessitats de la vida, el millor que poden fer en terreny d'ideals és accontentar-se amb haver estat Itàlia la pàtria dels tenors, la que ha assolit les més altes formes de la música. Els catalans que coneixen el programa lúdic, ja saben que no són pas la terra dels tenors ni la terra dels baixos, les destines a donar solució al gran problema, pel cardenal Richieu, sota el mantell i la corona de l'imperialisme francès.

Si aquest paral·lel d'ordre material passem al d'ordre espiritual ens trobarem amb els mateixos abismes de diferència. Richieu, cardenal de l'Església catòlica, va clar, com de mostren nosaltres, en els estudis que tenim de la història de les hegemonies internacionals, que la solució de la llibertat religiosa a França seria la llibertat religiosa a Europa.

ELS MILITARS ANGELOS NO PODRAN VISITAR CERTS INDRETS D'ALEMANYA

Londres, 7. — El Butlletí d'Ordres de l'Almirallat anuncia que els oficials, sota-oficials i soldats o marins en servei actiu en els tres serveis de la Defensa naval, no podran visitar certs llocs del territori alemany sense una autorització especial que haurà d'ésser concedida per les autoritats alemanyes, i que evidentment ho serà en molt pocs casos. Sembla que aquestes disposicions alemanyes no afecten solament els serveis defensius britànics, ans també el personal dels mateixos serveis de tots els països.

COSTUMS POPULARS DE CATALUNYA

LA SARDANA

CATALUNYA és potser el país del món més ric en danses populars; passen d'un milió les catalanades. Nombre molt considerable atesa la reduïda extensió geogràfica de Catalunya. La dansa de segell més propi i que podem considerar com nacional és la «sardana». Com tot document etnogràfic de recollida sentor, la sardana és avara de revelar el seu origen, i tot el que és dignu referent a aquest punt no passa d'ésser una hipòtesi.

En la Sardana, com en tota dansa, hi ha dos elements a considerar: la coreografia i la melodia. Tota la coreografia de la Sardana és desenrotlla en una base rodona que oscil·la, metòdicament i rítmica, ençà i enllà d'acord amb uns llocs que són precisament les que li donen tipisme i caràcter propis. Les danses en rodona són universals i les practiquen pobles de totes les latituds i de tots els graus de cultura, puix que la dansa a base de ball rodó és l'expressió més simple de la dansa i el tipus de ball més primitiu. Les danses circulars reconeixen dos orígens: la dansa astronòmica de sentit ritual i de caràcter místic, a fi d'invocar-ne el favor, i la dansa mítica, feta a honor d'alguna divinitat elemental, la gràcia de la qual vol invocar-se per mitjà d'ella. Segons conta Strabó, en el seu viatge a la península, els habitants del nord retien culte a la llum i al capvespre, especialment, les dones es lluiraven a la dansa a honor del satèl·lit. Les pintures rupestres de Cogut representen una dansa femenina al voltant d'un home hitlàtic. Aquests documents ens diuen com en temps prehistòrics es practicaven a Catalunya danses astronòmiques i danses miquèiques, de les quals la Sardana actual pot ésser una romanella.

L'homonymia del terme Sardana, amb els derivats gentilicis de Sardània, ha fet creure en un parentiu d'aquests dos mots. Les rels semàntiques no reconeixen

sobre les conseqüències que resultarien d'un triomf franquista a Espanya

I Roosevelt el reagraia per l'advertiment

WASHINGTON, 7. — En els cercles oficials es manifesta el major interès respecte a la modificació de la llei de neutralitat. Fins s'afirma que la concepció del Govern sembla ésser la següent:

Els desigs màxims serien concedir al President i al Departament d'Estat entera llibertat per a determinar les condicions en què podria establir-se la política general contra els dictadors; però no sembla probable que el Congrés i el Senat donin poders dilatats al President i al Departament d'Estat. L'acord podria aconseguir-se amb la següent reforma de la llei de neutralitat:

Primer: Facultat per a establir una distinció molt precisa entre els agressors i la víctima. Segon: L'agressor ha d'ésser boicotejat, és a dir, s'han d'embargar les armes i les municions destinades a l'agressor, prenent-se contra aquestes totes les mesures i sancions econòmiques i financeres. Tercer: La víctima ha d'ésser ajudada amb tots els mitjans, excepte el concurs de les forces militars nord-americanes.

El President Roosevelt podria, sense necessitat de consultar el Congrés, procedir immediatament i aplicar l'embarbament contra algunes nacions.

NOVA YORK, 7. — El bisbe Mac Connell, de l'Església episcopal metodista, ha dirigit una crida a 93 personalitats del món religiós, literari i universitari i al President Roosevelt, desitjant les grans conseqüències que resultarien d'un triomf franquista a Espanya, tant per als països d'Amèrica del Sud com per als Estats Units, en les seves relacions amb aquests països. El bisbe Mac Connell demana l'abandonament de l'embarbament d'armes per als republicans espanyols.

En la seva contestació, el President Roosevelt declara que ha rebut la carta, com altres d'eminentes ciutadans nord-americans, demanant al Govern que prengui urgentment mesures per a contrariar tota nova aplicació del principi que augmenti la potència i el prestigi dels enemics de les democràcies a Europa. La graeixó —afegint— que m'hagi cridat l'atenció sobre aquest punt de vista.

LA GUERRA

HISTORIA I ANECDOTA

EL CONTRAATAC

per LLUIS CAPEDEVILA

LES planures del Baix Segre, abans tan riques, tan uberrimes, són avui assolades per la guerra. La boira i la pluja han convertit en camps de batalla el que abans era un fangal relleuós, gairebé intransitable, per on l'artilleria maniobra amb moltes dificultats.

Hi ha un cel baix, feixuc, més baix i feixuc gràcies a l'ample i ras horitzó. La batalla seixue, gairebé ininterrompuda, des de fa tres dies. En aquest sector —prenent nota per al vostre interès—, a l'extrem dret, Mr. Chamberlain, abaqueu dues divisions italianes. Abans d'ahir eren tres, que atacaven, però una d'elles, crec que la «Littorio», ha hagut de retirar-se gairebé delmada. No es quixeran els italians que Mussolini envia a morir a Espanya. No es quixeran de com els rebien els nostres soldats.

Jo no sé com deuen comentar aquestes operacions a la reraguarda. Tal vegada hi hagi qui, llegint els comunicats de guerra del nostre Ministeri de Defensa —sempre d'una sobrietat admirable— no es senti massa confiat, massa coratjós. Cal pensar, però, que una batalla no és el mateix vista en un comunicat de guerra o en un mapa que vista en la realitat. Si la puguéssiu veure ací, si puguéssiu contemplar l'actuació dels nostres soldats, per als quals tots els adjectius són pobres i freus, rebaixarien segurament la confiança i el coratge. Des que dura aquesta ofensiva brutal, amb la qual l'enemic desgasta les seves forces d'una manera que no en potedeu tenir idea, cada dia estic més convençut que l'operació es resoldrà favorablement per a l'exèrcit de la República.

Hi italians avancen! Si: però pensem amb les forces enemigues que han posat en joc en els dies que dura l'ofensiva i en els quilòmetres avançats. I pensem, sobretot, una cosa molt important: que no són ells els que fan presoners, sinó nosaltres.

La pausa que durant la nit ha sofert el combat —una pausa molt relativa, car les metralladores i la fuselleria, han funcionat poc menys que ininterrompudament— es trenca amb les primeres clars de l'alba. Aleshores una alba que cobreix el cel pel vostre interès. Barcelona que els invasors cobegen i que no hauran. Immediatament comença la preparació artilleria que és sempre el proleg de l'atac. Algunes vegades aquesta preparació artilleria ha durat quatre hores i no ha servit de res, car els nostres soldats han aguantat estoics la pluja de metralla sense fer un pas enrera.

A les nou del matí, ja en plena claror —el paisatge té una desolació infinita, que la ploma és poc menys que impotent per a descriure, car, en lloc de la paraula escrita, caldrà recórrer a la pintura— comença l'atac propiament dit. Els italians tenen el costum —potser no és costum: potser els ho mana Mussolini, tan afecionat al teatre!— d'avançar cantant. Canten, però, protegits pels seus tancs que formen en primer rang. En la segona línia —la segona línia comença a canviar—, els tancs guixen vomitant metralla damunt el nostre camp, on tot és silenci, on tot està a punt, però tot calla. El moment és d'una tensió capaç de trencar els nervis. La sang zumeja rítmicament en les orelles i batega en les temples.

De sobte, quan els tancs enemigues són a tret, comença el fe terrible dels nostres canons antitancs. Escalten les bombes dels antitancs. Un monstre de ferro ha quedat inutilitzat enmig de la carretera i barra el pas, inert i feixuc, als altres, que s'hi encavallen. Hi ha un moment de confusió esparadiora. La infanteria italiana —la de Caporetto, la de Brihuega, ja no canten; crida, mateix, xiscla, histèricament. I inicia la retirada. Els nostres soldats, que ja no poden aguantar un minut més la tensió nerviosa, reben l'ordre d'avançar. Els nostres no canten —no estan per cançons— però es llancen contra els tancs, contra els fugitius, contra els canons. I retornen amb uns artilers presoners. No han servit de res ni els tancs ni la infanteria: els nostres han pogut arribar fins on l'enemic tenia emplaçada l'artilleria.

L'atac es repeteix maintes vegades durant el dia; tal vegada, a força d'homes i màquines, l'enemic —aprofitant-se d'operar en terreny pla— aconseguirà avançar uns pocs quilòmetres; però moltes de les seves màquines han restat destruïdes i el camp ple de cadàvers.

En campanya.

BENGALÉS DE GUERRA

SETMANA

DE L'INFANT

QUAN a començos de l'any 1937 tinguérem una intervenció d'infància en la primera «Setmana de l'Infant», organitzada dins el clima de guerra, ben o ens imaginàvem que, dos anys més tard, hom celebraria, encara, la Festa Major dels infants en circumstàncies dolorosíssimes com les que aleshores començàvem de viure. En dos anys, tanmateix, les circumstàncies han canviat considerablement en el que afecta la «mise en scène» de la tragèdia. Avui encara és més punyent que quan amb els bons companys Glesia, Amorós, Mateu, Hernández, Vendrell, Sánchez, Solé i tanta d'altres, tinguérem el goig de fer ploure joguines damunt una multitud infantil, ben aliena en la seva innocència al panorama de negrors que l'emboïcallava...

En aquell gener, que sembla remot, Barcelona, Catalunya, no havien rebut encara el bes de la metralla enemiga. Els infants soldats o refugiats de Madrid o de Toledo no sabien encara quin cosa era la visita de les ales negres, i ells i nosaltres érem relativament feliços ens abella d'obrir una porta a la banysança de fruit l'encís pueril d'una nina o un cavallet...

No s'havia desarat encara la invasió estrangera, veritable món de tots els crims perpetrats des de l'estiu del 1936. Tot i saber que les potències feixistes emparaven els rebels espanyols, i que les potències amigues amagaven el cap sota l'ala, no sospitem que la intromissió nazi-feixista arribés a adquirir el caire d'emprosa, i a tot risc del macabre espectacular. Confíem en l'entusiasme de les nostres milícies improvisades i en la nostra capacitat, totes soles, de portar a rotlló la pretesa subversió i alliberar els territoris que aque-

lla portava a sang i a foc. La nostra confiança que no caldria repetir la gesta per infant, de la primera setmana de l'any, era absoluta. Amb tot, va produir-se, per aquells dies, un barbar bombardig damunt València, que

ha rebut del company alcalde de barri d'Hostafranca la quantitat de 85'45 pessetes per tal de contribuir a la «Diada de l'Infància» de la nostra Residència de orfres. Remem agraïts al referit company per la seva ació

PASSA A LA PAGINA SEGONA

Les meves experiències a Espanya

«The Star», de Johannesburg (Transvaal), ha publicat el següent reportatge:

«El corresponent de guerra, jueu, S. L. Schneiderman, viatjant per l'Àfrica del Sud i escrivint les seves impressions per alguns periòdics jueus de França, Polònia i Amèrica, va tenir una reunió amb alguns periodistes a l'Hotel Carlton, en la qual pronuncià una conferència sobre les seves experiències com a corresponent de guerra a Espanya.

Digué que havia passat quinze mesos a Espanya i que era l'únic periodista jueu que hi havia a l'exèrcit de la República espanyola.

Va dir que la lluita era de les més desiguals. Els republicans eren sobrepassats en nombre per la força enemiga, la qual rebia auxili d'Alemanya i d'Itàlia. L'heroisme dels republicans és extraordinari. Malgrat d'haver Franco subjugat les dues terceres parts del país no ha aconseguit de tenir al seu costat ni una tercera part de la població. Milers d'espanyols s'han estimat més d'abandonar les seves llars que romandre en territori ocupat pels nacionalistes. El senyor Schneiderman fou testimoni de l'èxode de Bilbao, i del provocat per la marxa de Franco sobre Aragó.

El conferenciant digué, també, que els ulls del món estan avui fixats sobre Àfrica. «Depèn d'Àfrica que la nova guerra mundial esclati. No hi haurà cap més guerra mundial mentre Hitler no posi els peus a Àfrica. I Hitler no s'atreveix d'atacar els seus cràcies mentre el Camerun no estigui al seu poder, perquè només així es trobaria en disposició d'alliberar França de les seves colònies, cosa elemental, puix que es calcula que França podria reunir més d'un milió d'homes procedents d'elles.

Les tropes de xoc de Hitler ja havien començat la seva marxa de penetrar pel sud. Digué que el deure i la missió de tots els presents era de lluitar contra el hitlerisme que és vol possessar d'Àfrica, ja que és un perill per al Continent i per a tot home amant de la llibertat.

El senyor Schneiderman donarà algunes altres conferències mentre s'ajorni a Johannesburg, la primera de les quals serà «Les barrícades a Espanya».

CARTES DES DE L'OMBRA

«KULTURKAMPF» 1938

1 El meu pare, quan jo era menut, m'havia contat moltes vegades que cap al 1883 la política del canceller Bismarck l'havia detingut. Deia que els polseis eren gent molt tivada, pagues portats a Berlín pels «junkers» els latifundistes de Prússia i Pomerània— per tal d'aconseguir que el Cos de Policia fos segut i decidit. Es clar, els camperols en venien amb un uniforme i tractats de «vostè i de Herr» (senyor) com va esdevenir obligatori per un decret del canceller que la història anomena, no sé per què, «de ferro», es sentien orgullosos i no s'aturaven davant de cap brutalitat.

Cal dir que Bismarck necessitava un cos així, perquè s'havia ficat al cap de fer desaparèixer el moviment obrer alemany, el partit social-democrata i els sindicats. Va decretar la prohibició de reunions obres i la dissolució del partit socialista i dels organismes de resistència obrera.

Durant uns deu anys els líders i els militants proletaris es veien obligats d'actuar en la clandestinitat. Des de Suïssa i Bèlgica arribava premsa llegal. En tots els pobles, poblets i ciutats, els socialistes es reunien d'amagat en cases particulars o en els boscos, talment com segles enrera ho felen els camperols que seguien Munzer o, abans, els que es revoltaren capitanejats per Joan Huss.

Els diputats socialistes —unes quantes dotzenes— no es pogueren assegurar als seus escons, ni els regidors, ni els dirigents tampoc. Però tot això no va poder decidir l'anul·liment del moviment obrer; al contrari: es donà la fetxa del socialisme i l'oposició d'esquerra. Bismarck es veié obligat a aixecar la prohibició en les primeres eleccions, els socialistes triplicaren els seus vots i esdevingueren la més forta minoria del Reichstag.

Des del seu punt de vista, el vell canceller tenia raó, perquè varen ésser els socialistes els que, quan esclatà la guerra amb Lluís Napoleó, signaren manifestos pacífics conjuntament amb els socialistes francesos i els que, ja abans, s'havien alçat contra les lleves per a guerrear amb els Habsburgs austríacs.

2 Jo, aquesta tarda, comptava tot això als meus companys de barraca, perquè avui, com que és el primer dia d'aquest hivern que tempesteja, no hem pogut eixir a treballar. L'hivern passat tenem uns botes altes i un capot, però ens volem prendre per a donar-los als soldats llavors de la mobilització amb motiu del conflicte amb Txecoslovàquia.

Com que fa tant de fred, els guàrdies es gelen, quan fan el seu torn, en les nostres barbaques i se'n van a fer una copeta, els cons, en un lloc on hi ha foc encès. Nosaltres, en canvi, ens en podem anar i ens quedem arruïats en els nostres camastres, escalfant-nos amb l'única foc, ben poc flamejant, de l'esperança.

—Si, això era el segle darrer; però, el que és ara, ja ens han ben decapitat el moviment, ja!... Kurt és, sempre, un pessimista, constantment queixós de tot. Abans feia de farmacèutic i les hores passades rebent encàrrecs darrera el taulell es veu que li han amargat l'existència.

Però no ens deixem contagiar pel seu mal humor. Tot seguit salta Eric: —No, home, i cal! No veus que la història sempre es repeteix?... —Això és cert! Mireu, si no...

Es el «Professor» el que ho ha dit. Un obrer mecànic que esgué quatre anys sense feina i els apropiat per aprendre moltes coses interessants. Ell és sempre el que ens aclareix les idees en les nostres discussions sovint massa confuses.

I es posa a parlar amb veu continguda, sorda, que ens fa l'efecte d'una gota d'aigua que, lentament, ens cau damunt del cap, a poc a poc, sense fer soroll.

3 Paral·lelament a la lluita que us cotava l'amio R. (aquest soc jo) contra el moviment obrer, Bismarck inicià una altra contra les influències culturals i mentals d'Occident. Fou el que s'anomena «Kulturkampf» (lluita contra la cultura). Els intel·lectuals al servei del Kaiser deien que la influència de la cultura francesa i de la moral de l'Església romana anaven contra les essències i l'interior del germanisme.

I començà una gran persecució contra els catòlics —com ara—. Foren prohibits els diaris i les revistes de les esglésies; molts clergues i molts bisbes foren processats. Es realitzaren algunes incautacions. Tots els catòlics que hi havia en la burocràcia, en la justícia i en l'exèrcit, foren postergats. En el terreny internacional, els diplomàtics kaiserians s'oposaren a totes les gestions que feia el Vaticà. Les escoles religioses hagueren de passar per tràmols de mort. Era una veritable guerra. D'aquella feta el nombre de catòlics disminuï i els que restaren perderen la seva influència política. Bismarck feia això perquè els catòlics adoptaven una política d'oposició a l'imperialisme kaiserian.

En aquell temps que es formava la unitat nacional d'Alemanya, aquesta lluita fou de resultats progressius, perquè el pensament i la cultura germaniques s'alliberaren de la tutela romana i s'obriren nous camps d'investigació.

Quan Bismarck hagué aconseguit el que es proposava —desromanitzar Alemanya— s'avingué a un concordat, i la pau renascé entre les diverses confessions.

4 I veieu ara! Hitler diu també que mena una lluita per la cultura, una nova «kulturkampf»... Diu que defensa les essències del germanisme, amenaçades pels jueus, pels homes liberals i pels catòlics...

Es clar: com que sap que cap persona no pot ajudar-lo en la seva política, bestialment imperialista, en la seva —diguem— filosofia zoològica, es dedica a desacreditar aquells que poden fer-li oposició. Els procediments del 1938 són molt més «civilitzats» que els del 1883...

I mireu quin és el resultat de la lluita per la cultura: es veu en la meitat dels diaris que es venien abans. De llibres, amb prou feines se'n compren. Moltes editorials —de les més acreditades— han tancat. El cinema alemany no té vida i les seves pel·lícules només són projectades a Itàlia. Els professors més prestigiosos han estat destituïts i cada any disminueixen el nombre d'estudiants de les universitats.

I això és el que Hitler volia? És possible que sí, perquè sap que quan la gent coneixi les veritables arrels del moviment nazi, quan compregui els motius de l'imperialisme alemany, potser no estarà disposada a fer de curt de cabdri ni de unes oves ovidianes.

Hitler, mentre tingui bones tècniques que no pensin ni actuen per motius de consciència, ja en té prou. Tota la resta li sobra. I si algú vol tenir aquesta cresta ens l'envia de company act...

5 I malgrat això, el moviment obrer no ha estat destruït del tot, ni tampoc les seves possibilitats de renaixença, ni l'oposició intel·lectual no ha estat desbarallada. Bismarck, que era un estadista, no ho aconseguí. Hitler, que és un epilèptic, ho aconseguirà? Impossibilitat! Quan el «Professor» ha acabat el seu discurs ens semblava que acabàvem d'escoltar una conferència dels bons temps en què era possible escoltar-ne. Fins ens han vingut ganes d'aplaudir. Però la porta s'ha obert, molt oportunament, i ens ha tornat a la realitat una bafarada d'aïre gelat i la veu, més glacial encara, del guàrdia: —Teniu, el diari dels camps...

Es un full petit, amb unes quantes noves i molts articles exaltant la política nazi, que es reparteix cada dia a tots els camps de concentració del Reich.

El «Professor» l'ha agafat i li ha donat una ullada.

—Mireu: Aci mateix veureu el que us deia. Escolteu: El Ministeri de Propaganda ha ordenat la supressió del diari «Berliner Tagblatt» i la unificació de totes les editorials en un sol centre dependent del Ministeri.

El més poderós dels diaris alemanys ha desaparegut perquè la gent, fastiguejada de veure'l convertit en un «dogmatista» dels nazis, no el llegia. I l'única responsabilitat d'una oposició intel·lectual encoberta —les editorials— ha estat suprimida d'un cop de ploma.

—Però això demostra que encara hi havia una mica d'oposició i que la temien...

Ens fa l'efecte que ja no tenim tant de fred...

(Fragments d'una lletra arribada des d'Alemanya, per difícils camins, al nostre company VICTOR ALBA.)